

Nagrajenci občine Ljubljana Center za leto 1984

Dr. Anton Hrastelj

DR. ANTON HRASTELJ – Dr. Hrastelj je doktor ekonomskih znanosti in predsednik kolegijskega poslovnega organa delovne organizacije Jugotekstil Impex. Rojen je bil leta 1929, v Jugotekstilu pa dela že 30 let. Najprej je 10 let uspešno vodil izvozno-komercialni sektor, od leta 1973 naprej pa je bil pomočnik direktorja, od leta 1978 dalje pa opravlja naloge generalnega direktorja oziroma predsednika kolegijskega poslovnega organa. V svoji delovni organizaciji je dal pobudo za povezovanje s proizvodnimi delovnimi organizacijami. Med drugim si je prizadeval vzgojiti kvalitetne

kadre za delo v zunanji trgovini. Posebno si prizadeva povečati izvoz, zlasti še na konvertibilni trg. Zaradi teh prizadevanj izvažata delovna organizacija Jugotekstil Impex kar v 45 držav. V preteklem letu je znašal njen izvoz okrog 184 milijonov dolarjev, s čimer so presegle realizacijo preteklega leta za 26,2 odstotka. Doktor Hrastelj je dejaven tudi zunaj svoje delovne organizacije, saj sodeluje kot član v številnih organih in odborih na republiški in zvezni ravni.

Blaž Mevželj-Matekovič

BLAŽ MEVŽELJ-MATEKOVIČ – Rojen je bil leta 1932, je rezervni kapetan prvega razreda in sekretar predsedstva

občinske konference ZKS Ljubljana Center. Že več kot desetletje deluje aktivno v naši občini, saj je opravljal številne odgovorne naloge v okviru zveze komunistov, SZDL in drugih družbenopolitičnih organizacij. Zlasti je aktiven v krajevni skupnosti Poljane, kjer je član številnih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Blaž Mevželj-Matekovič se je izkazal kot strokovnjak in aktivist pri razvijanju SLO in DS. Zdaj je med drugim podpredsednik občinske konference ZRVS, kjer uveljavlja nove metode delovanja in organiziranosti. Strokovno in aktivno deluje pri vseh vajah rezervnih vojaških stavešin, ki jih organizira občinska konferenca ZRVS. Sodeluje na seminarjih, konferencah in predavanjih s področja obrambe in zaščite. Svoje aktivistično delo je začel že med NOB. Med drugim je bil tudi član republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, član republiškega sveta za prosveto in kulturo, član komiteja za obujanje in razvijanje tradicij NOB pri republiškem odboru ZZB NOV Slovenije in drugih organov.

FERDINAND VREČAR – Rojen je bil leta 1930 v Ljubljani, po poklicu je orodjar in vodja konstrukcijsko-tehnološkega oddelka v tovarni dvokoles in opreme Rog. V tej tovarni je zaposlen od leta 1949, kjer je znan kot sposoben in ustvarjalni delavec in aktiven član samoupravnih organov in DPO. Med drugim je dosegel pomembne rezultate pri konstruiranju zahtevnih orodij in pri združevanju več operacij v eno samo in s tem dosegel znatne finančne in tehnološke prihranke za delovno organizacijo. V proizvodnji kolesnih delov je uvajal sodobno tehnologijo in tehnološke postopke, kar je omogočilo delovni organizaciji Rog, da je s svojo kvaliteto obdržala primerno raven v primerjavi z

Ferdinand Vrečar

razvitimi državami. Med drugim je sodeloval pri uvajanju novih proizvodov in svoje bogate izkušnje stalno prenaša na mlajše delavce. Kljub svojemu strokovnemu delu najde dovolj časa za delovanje v drugih organizacijah: med drugim je dolgoletni poveljnik civilne zaščite in upravitelj obrambnega načrta delovne organizacije.

Fani Žužek-Vabšek

FANI ŽUŽEK-VABŠEK – Po poklicu je socialna delavka, rojena 1934 in je zdaj direktorica v domu upokojencev na Taboru. Leta 1960 se je zaposlila v tovarni Saturnus kot socialna delavka in je tako bila ena prvih socialnih delavk v gospodarstvu. Izdelala je koncept socialnega dela na tem področju. Leta 1971 je bila v upravnem organu skupščine občine Ljubljana Center najprej svetovalka za zdravstvo in

socialno skrbstvo, leta 1974 pa je prevzela organizacijo in vodenje občinske kadrovske službe. V tem času si je močno prizadevala razviti socialno delo v občini in izdelati ustrezen koncept socialne politike. Aktivno je delovala v okviru SIS socialnega skrbstva občine Ljubljana Center in mesta Ljubljane. Leta 1978 je prevzela naloge individualnega poslovnega organa v domu upokojencev Center. Pripravila je koncept delovanja domov kot družbenih centrov za pomoč starejšim občanom, ki še živijo doma. Kot predsednica skupnosti socialnih zavodov je dala vrsto ustvarjalnih pobud in se zavzela za intenzivni razvoj domačega varstva in razreševanje številnih vprašanj socialnega varstva v Sloveniji.

NARODNA GALERIJA – Ustanovljena je bila leta 1918 kot društvo. Od leta 1946 dalje je na podlagi sklepa takratne vlade LR Slovenije postala galerija za starejšo slovensko umetnost. V letih po osvoboditvi, še posebej pa po uvedbi samoupravljanja in delegatskega sistema, je z vztrajnim delom in dobro organizirano pridobila sloves žive razgibane in odprte galerijske organizacije. V stalnih zbirkah predstavlja razvoj slovenske umetnosti od 13. do 20. stoletja. Z občasnimi razstavami poglobljeno obdeluje in predstavlja v javnosti posamezne umetnike, stilna obdobja in teme. S strokovno in muzeološko urejenim delom se ni uveljavila le v Sloveniji, ampak tudi v Jugoslaviji in v tujini. V zadnjih letih je z nekaj razstavami po vsej Evropi poskrbela, da se delež slovenske umetnosti enakopravno uvršča v podobo celotne evropske kulture. Velik del zagnanega dela majhne delovne organizacije s 16 delavci zajema poleg muzeološkega dela, restavriranja in priprave razstav predvsem umetnostno vzgojo, predavanja za sole in umetnostno vzgojo za odrasle.

SPOMIN NA DEMONSTRACIJE LETA 1943

Nezlomljiva moč okupirane Ljubljane

Kako so potekale demonstracije žensk od 7. februarja do 1. avgusta 1943. leta v Ljubljani, je podrobno opisano v mnogih delih, ki opisujejo dni, ko je dala Ljubljana prav vse od sebe in je bila neuklonljiva do konca.

Leta 1943 so bile 21. junija po dogovorih »Dobimo se v sredo« največje demonstracije, v katerih so sodelovale samo ženske. Naslednje, 1. avgusta, so bile vsesplošne, ko je nad deset tisoč prebivalcev našega mesta zahtevalo izpušitev zapornikov.

Fani Tomičević in Mimi Mavrič sta bili med udeleženkami teh demonstracij, posebno dobro pa se spominjata 21. junija, ko so se ženske zbrale tudi pred ljubljansko škofijo.

»Morda je danes res težko razumeti našo zavzetost, drznost in odločenost, da prav na vse možne načine kljubujemo okupatorju in po svojih močeh storimo vse, da bi zboljšali življenjske pogoje zapornikom in internirancem. Nikdar se nismo spraševali, kaj se nam lahko zgodi ob trošenju letakov, ilegalnem delu in tudi med demonstracijami. To prav gotovo zato, ker nismo delali forumsko, ampak

smo imeli stalen in neposreden stik pred vsako akcijo in smo tudi vedeli, da naši svojci in mi ne bomo ostali nepreiskrbljeni, če bi se nam kaj zgodilo,« sta razkrili vir izjemnih moči Fani in Mimi.

Če je to organizacijska plat, pa je bila nadvse pomembna tudi človeška. Razumljivo je, da je bila skrb za svojce tista, ki ni poznala ovir tudi v obliki puškinih kopit ali bajonetov. Vendar, s posameznikom je okupator lahko hitro opravil, zato sta OF in SPFŽ vodili akcije tako, da je bila množica demonstrantk vedno večja. A kljub temu tako organizirana, da je lahko nudila takoj pomoč vsem, ki bi padli v roke vojakom ali stražnikom.

»21. junija smo prihajale prav iz vseh ulic. Ustno obveščanje je delovalo z vso močjo. Spominjam se, da so zjutraj ženske sporočale druga drugi, da se dobimo ob devatih. Celo v trgovini. Povabilo so sprejeli celo tako imenova-

ni oprezneži. Vsi smo resnično želeli, da bi izboljšali življenjske razmere naših ljudi v zaporih in taboriščih. Predvsem pa smo hoteli, da zapustijo te prenatrpane; umazane in zlovešče prostore pred razsulom Italije, katerega smo vsi slutili,« sta napravili drugi spominski korak v tisti prvi poletni, topli dan leta 1943 Mimi in Fani.

Potem pa se njuna pripoved cepi. Fani je jutro pričela pred Belgijsko kasarno, tako kot mnogo žena, ki so želele vsak dan videti svojce in jim prinesiti hrano.

Mimi je bila v množici, ki je demonstrirala že pred palačo visokega komisarja na današnji Prešernovi cesti. A ker je bilo tamkajšnje posredovanje žensk neuspešno, so vse povzele pobudo: »Gremo pred škofijo!«

»Bila sem na čelu skupine, ki je vdrla v škofov dvorec. Obnemela sem ob pogledu na široke stopnice, mogočen izgled notranjosti dvorca. A daleč nismo prišle, saj so nas pregnali iz zgradbe in potem tudi s tlakovane ceste pred škofovskim dvorcem. Kljub vsemu smo upale, da bi lahko

najvišji slovenski dušni pastir precej storil za boljši položaj naših svojcev v zaporih in taboriščih. Zaradi takega ravnanja so se mnogim zlomila prepričanja o resnični skrbi cerkvenih dostojanstvenikov za svoje ovčice,« je obrnila še en list iz spominov na tiste dni Mimi, Fani pa je dodala: »Iznenada se je vsul na nas pljusk vode in zaradi tega smo se morale raziti z osrednjega prizorišča demonstracij. Pa nismo odnehale. V skupinah smo komentirale razvoj dogodka in seveda snovale prihodnje naloge pri skrbi za naše internirance in zapornike.«

Mnogokrat nekdanje aktivistke in udeleženke demonstracij pripovedujejo mladim o notranji sili, ki jih je zapolnjevala, da so preživele aktivno in borbena tiste težke dni. Težko je razložiti to občutenje mladi generaciji, ki raste v mirnih in svobodnih dneh, generaciji, ki bi jo moral navdajati krepkejši zanos za graditev naše skupnosti. Vez človeka s človekom, organizatorja s člani in odgovorno izpolnjevanje dogovorjenega je bila značilnost tistih dni, enkratnost, ki jo danes prav bori in aktivisti močno pogrešajo v našem družbenem vsakdanu.

Novo vodstvo mladine

Pred poletnimi počitnicami so se na volilno-programski konferenci sestali tudi mladi iz naše občine in med drugim izvolili tudi novo vodstvo. Predsednik OK ZSMS še naprej ostaja Jaka Jurček, sekretar pa je postala Miša Vidic, podsekretar pa Biserka Kunc. Mladinci se lahko pohvalijo z izredno veliko udeležbo na tej konferenci, novo vodstvo pa je bilo enoglasno potrjeno.

Na obisku pri mladincih je bila v minulih dneh tudi delegacija iz Bijelega Polja. Sicer pa se na OK ZSMS najbolj pripravljajo na odhod mladinskih delovnih brigad. O problematiki mladinskega prostovoljnega dela pa sta na skupni seji razpravljali predsedstvi OK ZSMS in OK SZDL.

M. P.